

Gonosztevők a diktatúrában

Írta:

Dr. Szöllősy Oszkár

igazságügyi miniszteri osztálytanácsos

Lenin ismeretes axiómáját, hogy a forradalmak minden jóhiszemű emberére — sajnos — több száz gonosztevő esik, a magyarországi bolsevizmusra alkalmazni aligha lehet, mert annak notórius képviselői közt jóhiszemű embert Diogenes lámpásával is nehéz volna felfedeznünk. Régi kriminalisták, akik átéltük itt a vörösuralom borzalmait, tanúságot tehetnénk róla birói megállapítások nélkül is, hogy a "tanácsköztársaság" berkeiben jóformán csak közveszélyes gonosztevőket láttunk.

Minden forradalomnak vannak eszmei harcosai és rajongói, akik lobogó indulattal tüzelik a tömegeket s hajlandók megjárni x hitük véres szolgálatának összes kálváriáit. A magasabb célok fanatikusai még végzetes tévelygéseikben is lehetnek rokonszenvesek s bukásukban mindig van valami a tragikum fenségéből. Ki vonná kétségbe Desmoulins Kamil, Jourde vagy Michel Lújza önzetlen rajongását azokért az ideálokért, amelyeknek élet halálharcában szenvedni is tudtak?

De nemcsak morális ítéletünk, hanem az uralkodó büntető jogi felfogás is élesen distingvál politikai és egyéb bűnösök közt, amikor az izgatót állam fogházba, a tolvajt börtönbe, a gyilkost bitóra juttatja.

A forradalom, mint a jogrend erőszakos megdöntésére irányuló tömegmozgalom, a kriminális jog világában voltaképpen az összesség ellen elkövetett egyetlen törzsökös büntett, mely a tömegbe csoportosult egyének kooperációjából alakul ki s melynek az egyéni akciók csak apró mellékhatásai. A tömegeket azonban büntetőjogi felelősségre vonni nem lehet; felettük a nemzet és a történelem Ítélik. A bírónak a részeselek egyéni bűnösségét kell vizsgálnia s így jut el a forradalmi büntettek ezer válfajához az izgatástól, lázadástól, az ingórongáláson és számos egyéb deliktumon át a gyilkosságig, melyek a büntető-kódexnek csaknem valamennyi rendelkezését kimerítik. Ámde ezek közül politikai büntetteknek csak az államcélok és azok megvalósításának módjai ellen irányuló olyan jogtalan támadások minősíthetők, melyek célzatuknál és tárgyuknál fogva egyaránt politikai természetűek (lázáítás az alkotmány, izgatás a törvény kötelező ereje ellen); ahol csak a célzat vagy motívum ilyen, de az eszközök nemtelenek, mint a forradalmi deliktumok legnagyobb részében, mert erőszak és veszélyes fenyegetés nélkül nincsen forradalom ott nem

politikai, hanem közönséges büntettekkel állunk szemben. A párisi petrolőrök, akik felgyújtották a Tuillériákat, politikai motívumból cselekvő közönséges büntetettek voltak.

Akik pedig a forradalom vörös leplébe burkolózva, frígiai sipkával a fejükön "saját zsebükre dolgoznak", azok távolról sem forradalmárok, hanem — gonosztevők.

A bolsevizmus, a Marx-féle kommunizmusnak ez a legvadabb formája, mely köztulajdonba vétel címén tönkreteszi a tőkét, megsemmisíti vagy saját hívei közt osztja szét a mások magántulajdonát, megszünteti a munkaválasztás jogát és felforgatja a termelés évezredes rendjét, — s hogy mindezt megtehesse, szétrombolja a történelmi állam összes intézményeit, tanácsrendszerbe tömöríti a proletárokat, hogy diktátori hatalmat gyakoroljanak a burzsoázia felett, üldözi a vallást és a nemzeti érzést, fölébe helyezi a fizikai munkást a szelleminek, megteszi a matrözlegényt admirálisnak és az admirálissal utcát söpörtet, — a szabadságjogoknak ez a minden cézári zsarnokságnál tyranikusabb legázolása ideig-óráig sem tarthatná fenn magát a legszélsőbb terrorisztikus eszközök alkalmazása nélkül. Trónra ülteti tehát a mobot, hogy annak féktelénkedéseivel tartsa állandó rémületben a lefegyverzett és védtelenné tett polgári társadalmat.

A proletárdiktatúra nálunk sem volt egyéb, mint szervezett csőcselékuralom, Béliálnak, a mitológia romboló szellemének démoni irányítása alatt.

De kiből állott ez a csőcselék?

Amíg az államhatalom erkölcsi tartalma a közakarat és ennek rendelkezésére áll a fegyelmezett fizikai erő, addig az állami auktoritás és a morális kényszer is elegendő a tömegekben lappangó bűnös hajlamok és titkos ösztönök fékentartásához. Ilyenkor a csőcselék fogalmát kimerítik a csavargók, a hivatásos bűnözők, a bűntanyák közveszélyes torzalakjai. De abban a pillanatban, hogy a törvény uralma megdől és a hatóság tekintélye semmivé lesz, felpattan Pandára szelencéjének födele és özönével szabadulnak ki rejtkehelyükből a visszafojtott bűnös vagy beteges hajlamok; csőcselékké válnak olyanok is, akik eddig csöndes és dolgozó napszamosok, gyári munkások, tanulók, kereskedők, hivatalnokok voltak. A bűnre hajlamos degeneráltak különben is készséggel csatlakoznak minden mozgalomhoz, melyben hajlamaik kiélhetik magukat.

Már a bolsevizmus első heteiben lerakodó helye lett Budapest a világ négy tájáról ide özönlött nemzetközi kalandoroknak; német "Spartacus"-ok, orosz zsidók, osztrák, román, bolgár és olasz kommunisták siettek gazdag zsákmány reményében a tanácskormány védőszárnyai alá; egy külvárosi népgyűlésen 12 nyelven szólaltak fel a hivatásos demagógok.

De idegenebbek voltak itt a gyülevész seregnél is maguk a népbiztos-vezérek, bár mindahányan magyar földön születtek. Nemcsak a "burzsoáziát" gyűlölték ezek, hanem az egész magyarságot, mellyel nem volt soha semmi közösségük; gyűlölték első-

sorban a földműves parasztszályt, tehát a nemzet zömét, amelylyel szemben az ipari munkásság alig több a lakosság 5%-ánál. Kun Béla és Szamuely Oroszországban — Lenin szolgálatában — gépfegyverrel lövetett halomra hadifogoly magyar tisztet és legénységet, mert vonakodtak belépni az oroszok vörös hadseregébe.

Amikor az ismeretlenség ködéből orosz pénzzel megrakodva előretörtettek a későbbi népbiztosok, háttérbe tolták a munkásság becsületes vezetőit. Agitációs beszédekben és újságcikkeikben a gyűlölet viperái szisztegettek. A négy és félévi háború rettenetes megpróbáltatásai és demoralizáló hatása, a harcokban elvadult és a munkás élettől teljesen elszakott katonák mértéktelen követelése a háború elvesztése után, az anyaghiány okozta munkanélküliség és az ipari munkásság régóta morajló elégedetlensége néhány hónap alatt megérlelte a kalandorok gonosz és lelketlen izgatójának vetését. Nyíltan követte őket néhány zavart elméjű vagy haszonleső "intellectual"-en*) kívül a szocialista munkásság csekély töredéke — mely terrorizálta a többieket — és az imént lerajzolt szedett-vedett csőcselék.

Hihettek-e ezek az emberek a hihetetlenben, hogy évezeres társadalmi evolúció eredményét máról-holnapra megváltoztathatják terrorcsapatok segélyével? Hitték-e, hogy erőszakot tehetnek az emberi természetén "parancsok" dekretálásával és hogy sietni fog segítségükre az a világforradalom, melynek biztos elkövetkezésével állandóan hitegették híveiket? A munkásságot, melyet tönkretettek, valóban "megváltani" akarták-e pokoli módszerükkel s csak eszközeik bestialitását írhatnók a rovásukra? Lehet, hogy akadt ilyen is közöttük, de tetteikből erre következtetni nem lehet. Ellenben bizonyos, hogy az egyéni érvényesülés, a mindennek való uralkodás beteges és féktelen vágya fűtötte valamennyiüket; magukhoz akartak kaparintani mindent, amit értékesnek tartottak ebben az országban s meg akartak semmisíteni mindent, ami útjukban állott. Erre kínálkozott nekik kivételesen kedvező alkalmul az ország kétségbeejtő helyzete és a kimerült polgárság letargiája; erre használták fel mohó sietséggel az elvakított tömegeket.

Tehetségben és jártasságban a bolsevista ideológia terén ki-magaslott mindannyiuk közül a "külügyi népbiztos", a fürge eszű, ravasz, rendkívül agilis Kun Béla, aki mindvégig lelke és vezére maradt a vörös uralomnak. Ez a gyíkcú, jól táplált agitátor már vidéki hírlapíró korában is mélyen megvetette a polgári erkölcsöket s ennél fogva tollát készséggel fizettette meg burzsoá-visszaélések takargatásáért. Utóbb a kolozsvári munkásbiztosító-

*) *Lukács György* népbiztos egy milliomos bankár fia volt, akit egy budapesti dúsgazdag ügyvéd exaltált leánya vett rá, hogy csatlakozzék a kommunistákhoz. Ez a leány utóbb segédkezett Kun Bélának a bankjegyhamisításban, míg egy elkeseredett "burzsoá" az utcán lovaglópalcájával fejbe nem vágta.

Láday István miniszteri tanácsos behatóan fejtegette egyszer e sorok írója előtt, hogy a kommunizmus szép lehet az elméletben, de megvalósítását lehetetlennek tartja; két hónappal később — kommunista népbiztos lett.

pénztárnál viselt hivatali állását a proletárok kárára elkövetett apró csalások miatt kellett elhagynia. Fiatalabb korában híve volt az éjjeli tivornyázásnak is, aminthogy a szovjet-uralom inséges napjaiban sem tartózkodott a bő lakmározástól, mialatt a tömegekkel szélteben énekelte az Internationálét: "Föl, föl, te éhes proletár!" Mint népbiztos, egy előkelő dunaparti szállóban ütötte fel táborát kézigránátos testőrség őrizete alatt. Gyűjtő beszédei, melyekben felhasználta a demagógia összes ismert fogásait, eleinte szuggesztív hatással voltak a munkásság józanabb részére is. Hirdette a diktatúra kíméletlen alkalmazásának szükségét s maga is rendelt el — saját forradalmi törvényszékeinek megkerülésével — földalatti, titkos gyilkosságokat; így öletett meg terror-íuokkal két ukrán katonatisztet, akik orosz hadifoglyok hazaszállítása végett jöttek hazánkba s akiket ő az ellene irányuló mozgalomban való részességgel gyanúsított; ugyanigy titokban tétette el láb alól egyebek közt Mildner Ferenc tüzérszázadost is, mert a júniusi ellenforradalom alatt állítólag kitartásra buzdította a Ludovika Akadémia katona-növendékeit; hasonló gyilkosságokra különben általános felhatalmazást is adott közegei útján Cserny Józsefnek, a terrorcsapatok rettegett vezérének.

Társai közül vérengző kegyetlenségében egyedül Szamuely Tibor egy általánosan, a munkásság körében is gyűlölt rémalak múlta felül őt, aki perverzus kéjjel irtotta az embereket. Marat és Hébert dekadens utódja szürkearcú és szűk mellkasú, alacsony zsidó fiú volt; orvos ismerősei szerint fertőzött vérű és tüdővészre hajlamos. A háború előtt egy pesti tudosító-újság tehetségtelen (állandóan monoklit viselő) riportere, a háború alatt tartalékos katonatiszt, 28 éves korában embergyűlölete és oroszországi tapasztalatai révén kommunista-népbiztos. Ízig-vérig degenerált, testileg és lelkileg egyaránt elfajzott embertípus. *A kormányzó-tanácsban összezőrdült Kun Bélával is, mert a vezér nem volt hajlandó teljesíteni egyik nyájas kívánságát, hogy nyomban a proletárdiktatúra kikiáltása után engedélyezzen legalább három napi szabad rablást a csöcseléknek.* A munkástanács ülésén ő adta ki a jelszót: *"Halál a burzsoáziára!"* s másnap a körutakon hömpölygő tömeg dühöngve ordította utána: *"Halál a burzsoáziára!"* Felhatalmazták áprilisban, hogy a vörös hadsereg operációs területe mögött és az ellenforradalmi akciók színhelyén saját személyében gyakorolja a rögtönítélő forradalmi törvényszék jogait. Feladatát teljesítette is: akiket a helyi munkástanácsok egyes tagjai "fehérek"nek jelöltek meg, azokat formális kihallgatás nélkül felakasztatta a legközelebbi körte- vagy almafára. Rendszerint kézlegyintéssel vagy jelbeszéddel mondott halált az élébe vezetett áldozat fejére; némelykor azonban szóbeli ítéletet is hozott: "Menjen a fa alá!" Ez a hóhérainak éppen elég volt. Kivégeztetett ötlet-szerűen előállított olyan embereket is, akiket a gyanúnak árnyéka sem érhetett s főként azért, mert a gyűlölt földműves parasztsz-tályhoz tartoztak. Dunapatajon meglátva egy sebesült parasztot katonaorvosok kezelése alatt, utasította orvosait, hogy temessék élve a halottak közé. Sopron-Kövesden egy Schmidt nevű öreg

vasúti pénztárost akasztatott fel egy berkenyefára s annak 25 percig tartó vergődését végignézte a fiával is; felakasztatta azután ugyanarra a fára a fiút is az atyja mellé.*) *Rövid idővel a bukásuk előtt katonai diktatúrára törekedett s hívei már el is készítették azoknak a kiszemelt államhivatalnokoknak, rendőrközegeknek, főuraknak, papoknak és politikusoknak kétezres névsorát, akiket leakartak mérszárolni mind egy szálíg három óra alatt.**)*

Eltörpül e szörnyeteg mellett még a véreskezű és förtelmes-lelkű Pogány József is, Tisza gyilkosainak egyike és régi hadseregünk szétzüllesztője. Szocialista-újságíróból lett a katonatanács elnöke, utóbb közoktatásügyi népbiztos, végül hadtestparancsnok; a töpörödött Schwarcz-nak, egy hitközségi hullamosónak, közepes tehetségű és hihetetlenül nagyravágyó gyermeke, akinek mániákus törtetésében csak az eszközök aljassága homályosítja el a komikai elemeket. Pocakos, groteszk alakjával Napóleon testtartását és taglejtéseit mimelte s habzsolva élvezte hatalmának gyönyöreit. Csak Pullmann-kocsiban vagy autón utazott s egyik baltoni fürdőhelyen — a legszomorítóbb nyomorúság idején — lóversenyt rendeztetett vörös huszáraival a maga tiszteletére és szórakozására, A román hadak közeledtének első hírére megfennegette Budapest egész lakosságát, hogy ezentúl a tanácsköztársaság túsának kell tekintenie magát. *(Súrek elvtárs ugyanakkor indítványozta nemes felbuzdulásában a központi szovjetülésen, hogy gyilkolják le azonnal a kezeseket és emeljenek hegyeket a burzsoák hulláiból!)*

Alig ragadták magukhoz a hatalmat a tanácskormány embelei, dőzsölni kezdett a homo delinquens; felszabadult minden alacsony és szennyes indulat, tombolt a kapzsiság és bachanáliáit ülte a vérengzési hajlam. (A régi rend helyreálltával feljelentések folytán mintegy 15,000 bűnügyben kellett megindítani az eljárást s az államügyészség által fogvatartott egyének száma egyedül a fővárosban meghaladta a háromezret; letartóztatások alkalmával csaknem valamennyinél találtak lopott pénzt vagy egyéb lopott értékeket.

Büntettes-typusok töltötték meg közintézményeinket, a fogházak és fegyházak kivételével, melyekből tömegestől bocsátották ki a proletár-államra veszélytelennek látszó individuomokat (a soproni fegyintézetből egyebek közt egy rablógyilkos cigányt is), hogy helyükbe tisztességes embereket: túsokat és politikai foglyokat ültessenek. A régi fegyencekre szükségük volt a politikai

*) Szűk kereteink között az alábbiakban is csak néhány szemelvényt nyújthatunk ezúttal a borzalmakból- s csak a vezéralakok körképeit mutathatjuk be hiteles adataink alapján.

**) A proletáruralom összeomlása után sikerült a gonosztévőnek átszökni az ország határán, de osztrák csendőrök kezére jutván, mellelőtte magát és szörnyet halt.

terror-csapatok" és a vörös őrség kereteinek kitöltéséhez, sőt az igazságszolgáltatás magasabb rendű funkcióinak ellátásához is.)*

Az iparoslegénynek az volt eddig egyetlen becsvágya, hogy valamikor önálló mesterré legyen; most megtudta a Vörös Újságból, hogy aki mester, az mind egy szálig becstelen kizsákmányoló, mert bérmunkást alkalmaz; megvetette tehát nemcsak a mestert, hanem a mesterségét is, mely ambícióját többé nem szolgálhatta — s beállott vörös örnek vagy egyébfajta fosztogatónak.

Négy és fél hónapon át siralomház volt egész Budapest. Marcona vörös örök és ittas terrorlegények éjjeli látogatásai, házkutatások (a "hatósági közegeknek" lakásfosztogatásra legalkalmasabb ürügyeli), élelmiszer- és lakás-"rekvirálások", kényszer-sorozás, túszfogdosás, ártatlanok letartóztatása és kínzása, a rikító plakátok hátborzongató fenyegetései idegbeteggé tették a mindenüktől kifosztott s többnyire éhségtől is gyötört embereket és napirenden voltak elkeseredett családapák öngyilkosságai. Akiiket eddig féken tartottak a legális hatóságok, azok lettek most hatóságokká s a fegyelmezett életű polgárnak nincsen kétségbeejtőbb tudata annál, hogy a személy- és vagyónbiztonság legnagyobb ellensége — a hatóság.

Amikor köztulajdonba vétel ürügye alatt hozzáfogtak teljes erővel a vagyonkobzáshoz, 34 *pénzintézetet fegyveres erővel megszállva kommunista-vezetőség alá helyeztek*; lefoglalták az összes értékkészleteiket, a pánccsaszekrényekben (safe) elhelyezett ékszereket, arany érmeiket és külföldi pénznemeket. Az Osztrák-Magyar Bankból 200 millió koronát Bécsbe vitettek propaganda célokra és mintegy 40—50 millió korona értékű idegen valutát szétosztottak saját híveik, nők és férfiak közt. Az elkobzott külföldi értékpapírokból több millió értékűt nyomban eladtak s áruba akarták bocsátani még a szent koronát is, a nemzet legféltettebb kincsét. (A királyi palota kupoláját díszítő koronára vörös sipkát húztak.)

Az új bürokrácia embereinek fizetését és a munkások bérét olyan összegekre emelték fel, hogy az államcsőd rohamos bekövetkezése iránt semmi kétség sem lehetett. (Egy fogházörnek közel 30.000 korona összilletménye volt.) A közpénztárak csakhamar kiürültek s hiányoztak a fizetési eszközök. Lengyel Gyula népbiztos kijelentette ekkor a jegybank tisztviselőinek bizalmi testülete előtt: "vannak kitűnő bel- és külföldi pénzhamisítók, akik az osztrák-magyar bankjegyek tökéletes utánzására képesek". Igénybe is vették ezeknek szolgálatait s hamisítottak derűre-borura 200, 25, 1 és 2 koronás osztrák-magyar bankókat. így lett keserű csalódássá a munkások közörmoe a bérfelemelésen, mert hamis bankókkal fizették ki őket is s azoknak vásárló ereje édes-kevés volt. A vidék hallani sem akart a bizonytalan végű

*) Korántsem valószínűtlen, bár járatos anekdotaként hangzik, hogy egyik proletárbíróság tárgyalásán a vádbiztos (államügyész) ama kérdésére: hová vitték a lopott dolgokat? — a lopással terhelt vádlottak egyike így felelt: "ugyanahhoz a budafoki asszonyhoz, akihez veled vittük tavaly a biciklit!"

hatalom auktoritása mellett hamisított új pénzekről és beszüntette teljesen a főváros élelmezését.

Ezalatt a terror gőzerővel működött és nem kímélte a jobb érzésű munkásságot sem. Intézményes eszközei: a belügyi népbiztosság nyomozó osztálya, — élén a vérszomjas Korvin (Klein) Ottóval, — a forradalmi törvényszékek és a "politikai" terrorcsapatok kijelölt hivatásuk magaslatáról nem szédültek le egy pillanatra sem.

Korvin Ottó, ez a púpos, 25 éves, csupasz arcú gnóm, egy részvénytársaság jól fizetett hivatali állásából került a gyűlölet vörös és véres lovagjai közé. Ez fogatta el túsokul közéletünk kiválóságait, államférfiakat, bírákat, püspököt, írókat, gyárost, tábornokot; aki eddig "ornamentum civitatis" volt, az most a gyűjtőfogház rabja lett. De Korvin közegei — terroristák és detektívek — számos esetben nem is fáradoztak azzal, hogy fogságra vessék a túsokat; ágyukból és lakásukból éjnek évadján kihurcolván, legyilkolták és kifosztották őket. Hollán Sándor államtitkárt atyjával együtt agyonlőtték a Lánchídon s holttestüket összekötözve dobták a Dunába. Návay Lajos volt képviselőházi elnököt öccsével és egy főszolgabíróval Makóról Budapest felé szállítván, Félegyházán letették a vonatról, az állomás közelében ásott sírgödör szélére állították, beléjük lőttek és szuronyaikkal mind a hármat halálra szurkálták; útjukat folytatva a vonaton még három, a hódmezővásárhelyi állomáson pedig hét túszt lőttek agyon a szovjeturalom bérencei.

Talán jobban jártak ezek a boldogtalanok a politikai foglyok egy részénél, akiket Korvin diabolikus módszerével vallattak a *parlament pincéiben*. Amit ott műveltek, dacolva az emberi érzéssel, az meghaladja a bestialitás legmagasabb mértékét. Egyeseknek gumibottal verték a talpát, vagy szíjjal csapdosták a mezeten hasát; másoknak oldalbordáit betörték, karjukat kitörték, lábuk körme alá szögeket vertek; némelyikkel három liter vizet itattak meg egyszerre, vagy vonalzót dugtak a torkába, hogy vallomásra kényszerítsék. Egy alezredes mellé kézigránátos őrt állított Korvin azzal a parancscsal, hogy agyon kell ütni a nyomorultat, ha meg mer szólalni; egy másiknak golyót ígért, ha nem szólal meg azonnal. Szűz Mária-érmét találtak egy főhadnagy mellén: "akassza majd dísznek a bitófájára!" — ordította a dühöngő inkvizítor. A vallomást megtagadó Balogh nevű foglyot hátrakötött kezeinél fogva húzták fel a terrorjuk a pincében felállított akasztófára s addig lógatták így, míg orrán-száján elindult a vér. Fenyegetésül hullákról levágott orrokat, füleket, nyelveket raktak a vádlottak elé. Egy orosz zsidó hóhér, a bicegő, göndörhajú Iczkovics Gerzson, röhögve dicsekedett, hogy kozák-késével egyetlen kanyarintásra szokta kivenni a burzsoá szemét, "mint magot a barackból". Akiket vallatás közben halálra kínoztak, többnyire a Dunába dobták a parlament lépcsőiről. Szócs András színészt ledobták a harmadik emeletről az udvar közepére s otthagyták rothadni a holttestet több napon át.

Hogy az elkínzottak jajgatását és halálhörgését — Leviathán kínhahotáját — meg ne hallják illetéktelenek, — a pince szelelőablakai előtt állandóan automobilgépét berregtette egy vigyorgó soffőr.

Könnyen felismerhető ezekben az őrjöngésekben, a mások vére hullását, hörgő fájdalmát és tébolyító kínjait kéjelegve élvező szadizmus jellegzetes megnyilatkozása.

Korvin gépíróője, Hollós Manczi, így biztatott egy fogva lévő ügyvédet: "Szép dög lesz belőled; élvezet lesz a szemedet kiszúrni és széttört bordáidon tiporni!"

A hiszterikáknak is elég bő szerepet juttatott a bolsevizmus, mely a nőket rövid hajjal járatta, hogy a férfiakhoz legyenek hasonlatosak, holott a férfiak — orosz mintára — többnyire hosszú haját eresztettek. *Sipos* Erzsébet, hírhedt agitátor, kivel Korvin a diktatúra alatt (saját szabályaik szerint) házasságra lépett, katonatisztek ismeretségét kereste, hogy kikémlelje ellenforradalmi terveiket. *Rományi* Margit a telefonos hölgyek körében izgatott a bolsevizmus mellett, míg *Adler* Gizella politikai biztos minőségében revolverrel járva, maga állította a vörös őrség elé a neki gyanús egyéneket. *Peczka* Jánosné, mint nőorvos, örömmel segédkezett az akasztásoknál; a halál beálltát szerette konstatálni s feltűnő élénkséggel érdeklődött: hol és mikor lesz újabb kivégzés? *Sári* Etel (ismert zsebtolvaj, utóbb Vágó népbiztos titkára) férjével a gorillafejű *Annockay* András terroristával együtt működött a makói vérfürdőnél és folytatta eközben régi mesterségét, az üzletszerű tolvajlást is.

Akiket Korvin cinkosai, vagy a vörös örök közvetlenül forradalmi törvényszék elé juttattak, boldogok lehetnek, hogy sikerült legalább a parlament kínzó pincéit elkerülniök; de sanyargatás, éheztetés, rémitgetés a fogházakban is napirenden volt. *Egyedül a budapesti törvényszék fogházában 1461 egyén volt le tartóztatva politikai fogolyként, minden bűncselekmény megjelölése nélkül.* Statáriális gyorsasággal ítélték a laikusokból a (munkások és rovott előéletűl individuumokból) összeállított bíróságok, melyeket nem kötött semmiféle jogszabály. A budapesti forradalmi törvényszék egyízben "tébolydára" ítélte el a nyilván tompaelméjűnek mutatkozó vádlottat s ez ellen felebbezésnek nem volt helye.

Politikai biztosul dr. *László* Jenő ügyvédet rendelte ki a kormányzótanács az összes forradalmi törvényszékek mellé. Ez az ember unokatestvérek házasságából született s anyja orvosok valamása szerint elmebetegségben halt meg; ügyvéd s hírlapíróársai (mert korábban törvényszéki tudósítója volt egy elterjedt napilapnak) — "*bolondos László*"-nak nevezték egymás között, egyébként a legvadabb kommunistákhoz tartozott; lelkületében és degenerált voltában teljesen egyértékese a számítóbó Korvinnak és a tudatlanabb Szamuelynek. Ezek a tulajdonságai kvalifikálták arra, hogy ellenőrizze az összes forradalmi törvényszékek ítékezéseit, amit jogász létére akként teljesített, hogy a laikus bírákra

ráparancsolta az ítéleteket. Dr. Stenczel János és társai állítólagos ellenforradalmárok bűnügyében Korvin Ottóval meghatározta egyet-értésben a terror-csapat parancsnokát Cserny Józsefet ültette a bírói székbe és utasította őt arra is, hogy egynek kivételével valamennyi vádlottat ítélje halálra. Cserny, mint elnök, tíz percnyi tárgyalás után, mely paródiája volt az igazságszolgáltatásnak, kihirdette nyolc ember halálos ítéletét és indokolásul ujjai közt füttyentett egyet utána; az ilyen módon elítéltek közül hármat főbelölték, a többi kegyelem útján életfogytig tartó fegyházra került. (Tagja volt ennek az ítélőtanácsnak Gombos Ferenc tölténygyári munkás is, aki ismeretes volt arról, hogy halálos ítélet hozatalára mindenkor kapható; megvetette az emberi életet, de ugylátszik, csak a másokét, mert amikor később a törvényes bíróság őt ítélte halálra, zokogott és kegyelemért könyörgött).

László Jenő különben, akinek a diktatúra alatt négy lakása volt Budapesten, önmagával szemben kevésbé volt szigorú, mert mint saját közegeinek vallomásából kiderült, Ullmann báró budapesti palotájából ruhaneműeket, ezüst cigarettatárcát s egyéb ingóságokat is lopott és magas áron értékesítette azokat; Cserny Józsefnek egyebek közt sipkákat adott el 100 koronáért. Ugyanekkor túszként letartóztatott gazdag kereskedőket és másokat pénz és rizskása ellenében kibocsátott a gyűjtőfogházból, hogy nagylelkűségéről bizonytságot tegyen.

Másfajta vér s aféle apacsjellem volt *Cserny József "elvtárs"*, a vállas és tagbaszakadt tengerészlegény, akit maga Kun Béla bízott meg a terror-csapatok szervezésével. Duzzadt az izomerőtől s egyetlen meggyőződése volt: hogy neki az általános felfordulásban feltétlenül uralkodnia s evégből irgalom nélkül gyilkoltatnia kell. Ebben még Kun Bélától sem túrt ellentmondást s amikor az entente-misszió és a munkásság nyomása alatt csapatát fel akarták oszlatni, legott tervbe vette, hogy szolgálatát az ellenforradalomnak ajánlja fel. Önkéntes jelentkezőkből, a társadalom söpredékéből válogatta ki minden gaztetre elszánt rovottmúltú embereit, a "Lenin-fiúk" néven ismeretes gonosztevőket, akiknek száma meghaladta a 400-at s kijelölt feladatuk az ellenforradalmi mozgalmak letörése volt. Igazi rendeltetésük azonban nem nyílt harcokban vagy hadműveletekben való részvétel, hanem a vörös hadsereg által már elnyomott mozgalmak színhelyén gyilkolással, kínzással és fosztogatással való elrettenés. Tudjuk immár bírói ítéletekből is, hogy ez az intézmény közönséges tömeggyilkosságra és rablásra szervezett alakulat volt, melyet Seidler Ernő rendőrségi népbiztos előre megnyugtatóan: "*annyi burzsujt tehettek el láb alól, amennyit csak akartok, én mindent elsimítok!*"

Megszállották a Teréz-körúti gróf Batthyány-féle palotát s valóságos erődde alakították át; pincéibe rengeteg muníciót hordtak össze s ágyukkal, aknavetőkkel, 24 gépfegyverrel rendelkeztek. A ház előtt elbarrikádozták a gyalogjárót s a kapu előtt állandóan gépfegyverrel felszerelt teherautók állottak. Minden Leninfiúnak számos revolvère, rohamkése és kézigránátja volt; bőrka-

bátban, hátul zacskószerűen lecsüngő lapos sipkájuk ismeretes volt szerte a városban. (Cserny maga sárga csizmája szárában hosszú vadászkést is hordott.) *Palotájukba gépkocsikon vittek be nagymennyiségű "rekvirált" ruhát, élelmet, bobokat, ékszereket és — úrinőket, akiket vad dorbézolásaik után megpofoztak és kilódtak.*

Külön szótáruk volt ezeknek a banditáknak a titkos gyilkosságok megjelölésére: "gajdeszbe küldeni", "hidegre tenni", "úsztatni", "hazaküldeni"; a kínzást és verést "angolosan" és "félangolosan" végezték. Ha Korvin vagy Schön Gábor (a vörös őrség kerületi parancsnokságának politikai biztosa) telefonált Csernynek: "átküldtem hozzád egy embert, küldd gajdeszbe!" — az illető már másnap reggelre halott volt s hulláját "úsztatták" a Duna medrében. Ezek közül került ki a szovjet-ház őrsége, valamint a Szamuely-különítmény, mely vezérének különvonatán lakott és állandóan útrakészen állott.*)

Cserny kémje egy 14 éves nagyváradi fiú, *Gelbert Miklós*, gyermek létére gyanútlanul férközhetett be mindenüvé s üzte is csodálatos buzgalommal a kémkedést; egyszer maga is agyonlőtt egy kapitányt s ezért Kun Bélától állítólag 10.000 korona jutalmat kapott.

Amikor a terror-csapatot ideiglenesen feloszlatták, 40 "legmegbízhatóbb" tagját a parlament épületében működő nyomozóosztályba rendelték ki; utóbb azonban megszervezték a csapatot s ekkor Budán a Mozdony-utcai iskolában ütötte fel szállását. Egész sereg embert tettek el láb alól ezek a martalócok ítélet nélkül, fellebvalóik rendeletére, vagy saját elhatározásukból, cinikus kedvtelésből és rablási szándékkal. Egy huszárzászlós, Dobsa Miklós, elvesztett igazolványát akarta pótoltatni a szovjet-házban; így került a 23 éves *Schön Gábor* politikai biztos elé, aki korábban joghallgató volt s egyike lett a vörös uralom legelvetemültebb fickóinak. Mosolyogva beszélt a fiatal zászlós, s ez elég volt Schön Gábornak ahhoz, hogy mint "hetyke úrfit" Csernyhez vitesse a Batthyány-palotába. Két terrorista (Groó Géza és Nyakas János) megragadta a szerencsétlent, lecipelte a pincébe, összeverte úgy, hogy állkapcsa és karcsonjtja is eltört; azután sirt ásattak vele és agyonlőtték. Mindezt azért, mert Schön Gáborral mosolyogva beszélt.

Dr. Berend Miklós egyetemi tanárt, aki a júniusi ellenforradalom napján fehér zsebkendőjét lobogtatta a monitorok felé, a Dunaparton lőtték le és rabolták ki; pénzét, óráját, ruháját, cipőjét, szóval mindenét elvették a "politikai intézmény" tagjai. Ugyanaz nap este Madarász Béla orvosnövendéket, aki szigorlatra készülve a világitási zárórán túl is mert könyveibe merülni szegényes kis diákszobájában, terroristák hurcolták le az utcára, egyik fejbevágta, másik hasba szúrta, aranyóráját elrabolták, holttestét szemétdombra dobták s "úsztatták" a Dunán.

*) Voltak Budapesten kívül is hasonló alakulatok, melyek a vidéki városokat tartották halálos rettegésben: a székesfehérvári Fabik-csoport, a győri Gombosféle terror-csapat stb.

A túsul elfogott Szigeti Gusztáv dégi kereskedőt, aki Veszprémben volt letartóztatva s kit gyanúba fogtak azért is, mert rejtegette a lakásán Festetich grófot, a veszprémi politikai biztos megbízásából 5000 korona jutalom fejében Csomor Gábor terrorista összekötözve vitte a Balaton egyik zátonyára, rohamkésével meggyilkolta, egy síremlékről letört kődarabot kötött a testére, balfüle cimpáját levágta s holttestét belesüllyesztette a Balatonba; a fülcimpáját azután eljutatta megbízójához annak hiteles bizonyítására, hogy csakugyan megölte az áldozatot.

Izzó gyűlölettel fordultak a régi csendőrség keménykezű vezetői ellen is. Néhány nappal a tanácskormány bukása előtt Chlepkó Ede a vörös őrség főparancsnoka megrendelt névtelen feljelentés alapján elfogatta Ferry Oszkár altábornagyot, a csendőrség volt felügyelőjét, két csendőralezredes társaságában. Politikai nyomozók, Bonyhádi (volt tartalékos főhadnagy) és Radványi, akiket Cserny József is "véredek"-nek nevezett, a terroristák mozdonyutcai laktanyájába vitték a boldogtalanokat; két napi eredménytelen vallatás után 6 Lenin-fiúval felakasztatták mind a hármat a pince-gádor vízcsöveire. Temetőjük ezúttal is a Duna volt. A budapesti rémségek alatt Szamuely "halálvonat"-a végigszáguldott az országon és az ellenforradalmak, minden színhelyén kiszállottak belőlük a fekete utasok. Szolnokon 30, Kalocsán 20, a kis Dunapatajon 61 embert végeztetett ki az eddigi megállapítások szerint a diktatúra hivatalos gyilkosa s tömegektől ölette le az ártatlanokat még körülbelül 20 városban és községben. Nagyszámú hóhérai közül Kovács Lajos egymaga 17, Kerekes (Kohn) Árpád 18, Sturcz Károly 49 embert akasztatott fel vagy lőtt agyon Szamuely egyetlen kézlegyintésére.

A kiszemelt fa előtt székre állították az áldozatot, hurkot tettek a nyakára és ráparancsoltak, rúgja ki a széket maga alól; ha ezt rettenetes halálfélelmében nem tudta megtenni, addig ütötték puskatussal és szurkálták rohamkészekkel, míg a véres kínoktól való szabadulás ösztöne készítette a rángatózó áldozatot akaratauk teljesítésére. Galambösz aggastyánokat agyba-főbe vertek, másoknak a szemét szúrták ki, mielőtt végeztek volna velük bolsevik kegyetlenséggel. Egy községi jegyző áldott állapotban levő feleségével végignézették felakasztott férje végső vonaglásait. Pofozták, rugdosták és gúnyolták trágár szavakkal a halottakat is.

"Nem voltam képes tovább nézni ezeket a jeleneteket — valotta egy katonaoorvos — sírógörcsöt kaptam, ami négyévi háborús szolgálatom alatt sohasem történt meg velem."

Ezekhez a dúvadakhoz képest bárány a sakál is és aranyhalacska a csörgőkigyó. Emberi köntösben jártak, de emberi érzés nem korlátozta, emberi értelem nem fékezte, sőt inkább fokozta bennük a préda és a marcangolás bestiális ösztönét.

De kétségtelen, hogy a felelősség mázsás súlya azokat terheli, akik gáztetteiket részben elrendelték, részben látták, túrték és jóváhagyták.

Mindenikük tudta, hogy kommunizálás alatt szabad lopást, terror alatt vak mészárlást ért a csöcselék.

Tudatos okozói voltak egy szörnyű — anyagi és erkölcsi — devasztációnak, melyről tudniok kellett azt is, hogy a munkásság egész nemzedékének egzisztenciális feltételeit vetik vele kockára. "Bűnök születnek így, meg átkok — Nem új világok!"

Akiknek teli szájjal és gyűlölködő lélekkel földi üdvösséget ígértek, azokat is kárhozatba vitték.

"A bolsevizmusnál nagyobb katasztrófa nem érhetne volna a munkásságot" — mondja az újjáéledt szociáldemokrata párt vezetősége egyik kiáltványában.

Kell-e még kutatnunk, hogy annyi rémség és borzalom között akad-e valahol egy szikrányi is abból a "szent örületből", mely hitéért mártír-halálra kész?

Rigault, a francia kommün rendőrfőnöke és egyik legsötétebb alakja, bevárta Parisban a versaillesi csapatokat s amikor a külvárosi szállójába behatoló katonák összetévesztették a hotel tulajdonosával és helyette az utóbbit akarták elfogni, nyomban eléjük sietett: "Itt van Rigault! Én se állat, se gyáva nem vagyok!" Tíz perccel később halott volt.

A népbiztos-diktátorok pedig, akik annyiszor hangoztatták "a burzsoázia páratlan gyávaságát" s meggyalázták hőseinket és vértanúinkat, mihelyt a gyilok kiesett a kezükből, lázas sietséggel csomagolták össze az Osztrák-Magyar Bank pénztárából saját céljaikra magántulajdonba vett külföldi valutákat s különvonatra szállva, riadtan menekültek enyhébb éghajlat alá a feldúlt, kifosztott és sivataggá tiprott boldogtalan országból. Kun Béla, aki folyton azt szavalta, hogy fegyverrel a kezében fog meghalni a proletárdiktatúráért, utasítást adott a mérsékelteknek, hogy az entente-tal tárgyaljanak a tanácskormány lemondásáról. Kunfi Zsigmond írja Kun Béláról, hogy "*Kun Béla megszökött és elárulta a proletariátust.*" Ők csak ismerik egymást!